

Spis treści

Wykaz skrótów 6

Wstęp 9

Rozdział 1. W poszukiwaniu literackich korzeni

Elegia na odejście pióra atramentu lampy 14

Rozdział 2. Od mitologii konieczności do niemitologii wyboru

Król mrówek 23

Wychodzenie z mitu 26

Girardowski mechanizm kozła ofiarnego 27

Wątek gnostycki 34

Strategia apokryficzna? 36

Strategia ironiczna 38

Etyczna powinność 39

Rozdział 3. Po stronie rzeczywistości

Hamlet i Herberta kłopoty z melancholią 43

Przeciwko melancholii. Herbert czyta Szekspira i Goethego 43

Próba dekonstrukcji 57

Jednak melancholijny książę? 59

„Czarne słońce o złamanych promieniach” a Nervalowskie „czarne słońce Melancholii” 62

Rozdział 4. „Przepisywanie” rzeczywistości

Tautologia w twórczości Herberta 66

Szczegół, całość, istota 66

Problem *mimesis* 68

„Ciemne tautologie” 70

Przeciwko wyobraźni nieokiełznanej 72

Między prawdą a zmyśleniem 75

Rozdział 5. Eseje jako muzeum rzeczywistości 77

„Pasja szczegółu” 77

Terazniejsza przeszłość. Zwiedzanie rzeczywistości jako „przerzucanie mostu nad przepaścią czasu” 86

Rozdział 6. Rzeczywistość przedstawiona

Herbert i malarstwo niderlandzkie 94

Portret Holandii 94

Herbert i Vermeer 104

Zakończenie 119

Dopowiedzenie

Jaki realizm? Trzy studia na temat realizmu 121

Od wydawcy

Spór o istnienie człowieka 125

Nota bibliograficzna 129

Bibliografia 131

Indeks nazwisk 139

Indeks cytowanych utworów Zbigniewa Herberta 143

Album

Malarstwo niderlandzkie w zbiorach polskich 148

Spis ilustracji 228